

Hakan Kalkan (2021)

Veje til Respekt

– Om gadens liv på Nørrebro.

BOGANMELDELSE

Hans Reitzels Forlag. 300 sider kr. 350,00. ISBN 978-87-412-7883-4

Det her kunne nemt blive en meget kort boganmeldelse. Alle med interesse for bandekriminalitet og beslægtede områder bør læse denne bog i en fart. Kalkan skriver på baggrund af et særdeles omfattende feltarbejde, indlevende om gadens liv blandt shababs, de unge mænd fra den »etnoraciale« minoritet. Det er uden sammenligning det hidtil vægtigste kvalitative bidrag til forskningen på dette område i Norden. Bogens formål er, at kaste lys over deres liv på Nørrebro og at forklare deres voldelige og misogyne adfærd, med deres relativt socioøkonomisk udsatte position, fanget mellem to kulturer. Det er ikke nogen nem opgave og Kalkan »overvejede længe at droppe projektet« (s. 21) af frygt for at resultaterne ville »blive brugt til at stigmatisere de unge endnu mere« (Brix 2011). Det er selvfølgelig et fromt ønske, men analysen der nedtoner de kulturelle elementer er forudsigeligt blevet mødt af kritik. Også fra mere uventet kant (Oguz 2021).

Bogen er en bearbejdet version af Kalkans doktorafhandling »Shababs«, og bygger på et etnografisk feltarbejde, der varede fra 2006 til 2015. Den består af to dele, veje ind i gaden og respekt, fordelt på syv kapitler med fyldige empiriske uddrag, samt 20 siders grundige noter, litteraturliste og stikordsregister.

Indholdet sammenfatter shababs liv og hverdag gennem beskrivelser af en lang række selvmodsigelser. Et af de første empiriske uddrag indfanger det perfekt. I fængslet fortæller en shabab om at anden shabab skylder ham tusind kroner. Ude på gaden er reaktionen som følger (s. 39): »Sig til ham, den svans, at hvis jeg vil give ham pengene, så kommer jeg direkte til Vestre og giver ham dem. Hvis jeg ikke vil give ham dem, så får han dem ikke. Aldrig! Fuck ham. Hvem tror han, at han er? Jeg slagter ham, den lille luder«, og så videre med de velkendte farverige gloser.

Det primære anerkendelseskriterie på gaden er vold. Villigheden til at agere voldeligt, erfaringer med grov vold, og et habitus, der signalerer at man er så utilregnelig, at det grænser til en psykisk sygdom. Samtidig oplever shababs sig som ofre for majoritetsdanskernes »stigmatiserende misanerkendelse« (s. 47). Når beboerne kigger vantro på større grupper af sortklædte shababs opleves det som »'had-stirren' som en sydstatshvid til tider uopfordret giver til sorte«, med henvisning til Goffman og Fanon. I det hele taget er oplevelsen af diskrimination allestedsnærværende, men konkrete empiriske eklad sempler er der ikke mange af. Det er snarere »deres kollektivt delte totalitet

BOGANMELDELSE

af erfaringer« (s. 55) med buschauffører og lignende, som gransker deres billet ekstra nidkært, der bidrager hertil. De bliver ekskluderet fra nattelivet, men når de endelig finder steder, hvor de kan komme ind, benytter de dem som »iscenesættelsesområder«, hvor de viser, hvem der »styrer«, hvem der er den dominerende gruppe i rummet (s. 212). Shababs er ikke tynget af selvrefleksion, men primært »en følelse af at de ikke får den respekt, de føler, de fortjener; at de ikke bliver anerkendt som ligeværdige borgere i det danske samfund« (s. 55). Det er svært at se konsistensen i disse redegørelser. Shababs er på en gang engle derhjemme, men sataner ude. Overdrevent voldelige og maskuline, men undertrykt af misbilligende blikke fra danske »fisser« (s. 157). Eksemplerne på selvmodsigelser står i kø og det er fascinerende læsning. Kalkan selv dvæler ikke synderligt herved, men lader empiriren tale for sig.

Bogens primære analyse prioriterer den socioøkonomiske forklaringsmodel med afsæt i Wilson (1987). Wilson analyserede underklassen i Chicago i 1980'erne. En by præget af en ekstrem fattigdom, høj arbejdsløshed, 40 procent husstande uden en faderfigur, forladt af middel- og arbejderklassen. Her kan jeg som læser være skeptisk over for om det vitterligt er de samme mekanismer, der karakteriserer den relative fattigdom i velfærdsstaten? Jeg kender ikke skilsmisseraten blandt etnoraçiale og jeg ved ikke hvilken andel, der tager lån i banken og flytter ud af byen, men jeg noterer mig, at Kalkans informanter selv nævner kun ganske lidt herom. Informanterne er anderledes snakkesalige når det kommer til de mere kulturelle aspekter. Shababs har »vanskeligt ved at være derhjemme på grund af trange fysiske og sociale rum«, som er til for familien, den kollektive enhed, der »kommer før individet« (s. 113-5). Attituden i den »profane gade« (s. 120) er præget af en fatalisme, hvor man kun frygter gud (for eksempel s. 124) og shababs stræber efter en »krigermaskulinitet« (s. 153), »en dominerende tilgang til andre« (s. 147).

Bogen er allerbedst når Kalkan trækker på sit enorme empiriske materiale og går i rette med de mest søgte forklaringer, som præger den hidtidige danske forskning om shababs. Denne forskning er behæftet med »validitetsproblemer« (p. 15), som han skriver med slet skjult underdrivelse. Den faglige konflikt træder tydeligst frem i spørgsmålet om vold. Hvor volden i Kalkans materiale har den helt centrale placering i shababs liv, som statusgivende og -afklarende, bliver den i tidligere dansk forskning udlagt bagatelliserende, som en slags kropscyrdelse, som »styrke, kunnen, fremtræden« (s. 181). Bidraget til den eksisterende danske og Nordiske forskning er derfor markant. Til gengæld ligger bogen i høj grad i forlængelse af den internationale forskning. Titlen, og analysen er tydeligt inspireret af Bourgois (2003) og Sandberg (2009). Kalkan videreudvikler Sandbergs gade-kapital begreb ved at adskille volden og kriminaliteten som to separate aspekter, en kriminel kapital og en gadesocial kapital (s. 33). På den ene side er det oplagt, på den anden side kan man spørge, hvad vi skal med en stændigt voksende liste over kapitalformer?

Kalkan skriver i starten at han ikke sætter sig for at teoretisere for meget, og der er rig anledning for læseren at gøre sig sine egne tanker på baggrund

af de fremlagte dialoger og udsagn. Bogen er let læst, fri for sproglige fejl, og skrevet så man klart fornemmer forfatterens stemme bag de trykte ord. Kalkans arbejder allerede på den logiske opfølgning, vejen ud af shababs, og ser ud til at have et par akademiske artikler under review ligeså.

BOGANMELDELSE

References

- Bourgois, P. (2003) In search of respect: Selling crack in El Barrio. Cambridge University Press.
- Brix, L. (2011) Gadeklog – I ni år levede Hakan på gaden for at forstå unge kriminelle. DJØF Bladet, 11. November.
<https://www.djoefbladet.dk/artikler/2021/11/i-ni-aa-r-levede-hakan-p-aa-gaden-for-at-forske.aspx>
- Oguz, H. (2021). SF-politiker: Der foregår ting i de miljøer, som jeg simpelthen ikke tror, gennemsnitsdanskere ville tro muligt. Lige midt i Danmark. I 2021.
<https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art8494351/Der-foreg%C3%A5r-ting-i-de-milj%C3%B8er-som-jeg-simpelthen-ikke-tror-gennemsnitsdanskere-ville-tro-muligt.-Lige-midt-i-Danmark.-I-2021>
- Sandberg, S. (2009). A narrative search for respect. *Deviant Behavior*, 30 (6): 487-510.
- Wilson, W. (1987). *The truly disadvantaged: The inner city, the underclass, and public policy*. The University of Chicago Press.

Kim Møller

Biträdande professor, Institutionen for Kriminologi, Malmö Universitet.